

Прусак В.Ф.

канд. пед. наук, доц.

Кійко І.О.

магістрантка кафедри дизайну

Національний лісотехнічний університет
України (м. Львів)

ДЕРЕВИНА – СПОКОНВІЧНИЙ МАТЕРІАЛ ПРЕДМЕТНОГО СВІТУ ЛЮДИНИ

***Анотація.** Стаття присвячена дослідженню можливостей використання деревних матеріалів в проектуванні предметного середовища. Головна ідея – висвітлення винятковості об'єктів предметного середовища виконаних з деревних матеріалів, їх мистецька цінність і ексклюзивність. Деревні матеріали є вичерпним продуктом, тому їх використання повинно бути доцільним і оправданим.*

***Ключові слова:** деревина, деревні матеріали, проектування, предметне середовище, винятковість, мистецька цінність, різноманітність.*

***Анотация.** Прусак В.Ф., Кійко І.О. Древесина – исконный материал предметного мира человека. Статья посвящена исследованию возможностей использования древесных материалов в проектировании предметной среды. Главная идея – освещение исключительности объектов предметной среды выполненных из древесных материалов, их художественная ценность и эксклюзивность. Древесные материалы является исчерпывающим продуктом, поэтому их использование должно быть целесообразным и оправданным.*

***Ключевые слова:** древесина, древесные материалы, проектирование, предметную среду, исключительность, художественная ценность, разнообразие.*

***Annotation:** Prusak V., Kiyko I. Wood - old-age material of human subject environment. The article investigates possibilities of using wood materials in the design of subject environment, deals with the possibilities of wood materials in the design of subject environment. The main idea of exclusivity, covering items subject environment made of wood materials, their artistic value and exclusivity. Wood material is the product of exhaustive, so their use should be appropriate and justified.*

***Key words:** wood, wood materials, design, subject environment, uniqueness, artistic value, variety.*

Надійшла до редакції 19.10.2011

Постановка проблеми. На перший погляд здається, що настільки древній матеріал як дерево, давно вже застарів, оскільки дерево довгий час було єдиним матеріалом для виготовлення меблів. З появою нових матеріалів деревні матеріали не втрачають актуальності, і надалі люди надають перевагу виготовленню меблів з натуральної деревини. Завдяки своїй різноманітності деревні матеріали дають змогу дизайнерам створювати унікальні і сучасні об'єкти промислового дизайну та дизайну середовища.

Тема використання деревних матеріалів в проектуванні предметного середовища є суперечливою і проблемною, так як деревні матеріали є екологічно чистим продуктом, що дає можливість дизайнерам створювати екологічні вироби. Цей фактор збільшує, як кількість споживачів, так і кількість дизайнерів, бажаючих запроєктувати вироби, виготовлені з деревних матеріалів. На перший погляд, не виникає жодних проблем – бажання цілком природне і не викликає застережень, але насправді, якщо кожен дизайнер, кожне виробництво, підприємство буде проектувати і виготовляти вироби, власне, з деревини, в кінцевому результаті запаси деревини закінчатся. Отже, зазначимо, що бездумне бажання створювати екологічні вироби з деревних матеріалів може знищити екологічно привабливий продукт в цілому.

Метою статті є висвітлення нових можливостей використання виняткових, незамінних, але все-таки вичерпних деревних матеріалів. Використання їх в чистому вигляді, на нашу думку є виправданим лише у випадку проектування ексклюзивних дизайнерських об'єктів, які в подальшому, окрім функціонального, будуть мати й естетичний зміст, що дозволить говорити про культурно-мистецьку цінність даних виробів.

Виклад основного матеріалу. З появою нових матеріалів, які характеризуються перевагами в експлуатації і виробництві, деревні матеріали все ж не поступаються всьому різноманіттю матеріалів. Ще далеко не вичерпались можливості їх використання в виробництві та сучасному дизайні.

Багато століть дерево було єдиним матеріалом для виготовлення меблів. Найдавніші з відомих нам зразки меблів були знайдені в Єгипті в царських похованнях III століття до нашої ери [1]. Перші меблі були не комфортними, але досить функціональними. І тільки єгипетські фараони могли собі дозволити сидіти в спеціально виготовленому для цього кріслі, прикрашеному коштовностями і складним різьбленням. Невибагливі в побуті, греки придумали скрині, які виготовляли також з дерева. Своєрідні скрині, служили одночасно лежанками і лавами. У стародавньому Римі в палацах і замських віллах знаті меблі ставали все розкішними. Прикрашались різьбленням і інкрустаціями, позолотою і кольоровими емаллями. В готичних замках феодальної Європи з'явилися шафи, виготовлені з дерева, які в подальшому, прикрашались дерев'яними скульптурами. Форми меблів в значній мірі «залежали» і від країни, в якій були створені, від традицій та ментальності її суспільства. У Франції, до прикладу, витончені і декоративні, в Німеччині – міцні з рясним скульптурним декором,

Рис. 1

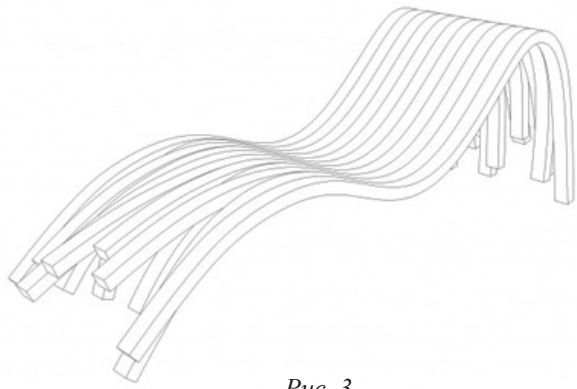

Рис. 3

Рис. 2

Рис. 4

Рис. 5

Рис. 6

що демонструє достаток господаря, в Скандинавії – зручні і функціональні. А англійці створили кабінетний стиль який отримав власну назву майстра-винахідника Т. Чиппендейла. Раціональність форм таких меблів з благородного дерева поєднувалася з майстерним і тонким декором [1]. Цілком незалежно від європейських впливів існували інтер'єри Сходу. Меблі з темного, майже чорного дерева, незвичні для європейського ока: ширми, пуфи, лавки, низькі столики та ін. Широкі і довгі лави без спинок – приклад багатофункціонального виробу виконаного з деревних матеріалів – вдень на лаві могло сидіти кілька людей, а вночі вона служила комусь ліжком.

У двадцятому столітті бурхливо розвивається хімія, а поява нових синтетичних матеріалів і пластмаси спричинило вибух у меблевій індустрії. Не зважаючи на це та суттєвий прогрес новітніх технологій, в проектуванні предметного середовища й надалі популярне використовуються надійних деревних матеріалів для виробництва меблів і предметного середовища.

За багато років виробництва меблів, люди освоїли технології обробки деревини, вивчили породи дерева і звичайно навчилися виготовляти різноманітні меблі. Численна кількість існуючих в природі дерев мають різні характеристики. Серед них є такі, які не придатні для виготовлення меблів, а є й такі – які просто не можна використовувати для меблів, через їх отруйні властивості.

Одним з найважливіших факторів при виборі деревини для виготовлення меблів є її зовнішній вигляд і текстура, тобто художньо-декоративні якості. Але також важливі й інші характеристик, це – міцність, стійкість до експлуатаційних навантажень, атмосферного впливу та ін.

Основним і найпоширенішим видом деревних матеріалів є масивна деревина. Логічно, краще виготовити меблі з твердих порід дерева, тому що такі меблі будуть довше служити. Тим не менше, можна при виробництві використовувати не тільки тверді породи дерева, але і м'які, тому що кожна порода має свої неповторні характеристики, які треба вміти раціонально використовувати.

Меблі з масивної деревини вимагають особливою підходу до їх створення, так як не кожне підприємство чи виробництво може собі дозволити їх масове виготовлення. Тому, на нашу думку, меблі виготовлені з масивної деревини повинні бути ексклюзивними і претендувати на роль не тільки функціонального об'єкта але й об'єкта, який несе мистецьку цінність. Метою дизайнера, який проектує вироби з масивної деревини є пошук точок дотику між природними матеріалами і вимогами промислового виробництва. Якщо раніше було модним прагнення перемогти природу і створити щось нове, що не має аналогів у навколишньому світі, то тепер все більше людей висловлює стурбованість існуючим станом. Сьогодні головним завданням для дизайнерів є створення дизайн-продукту максимально «природним (природовідповідним, природоподібним, природофобним)». Меблеві вироби з масивної деревини є саме таким продуктом. Такого ж принципу дотримувався дизайнер Террі Дван, створюючи меблі для

сидіння округлої форми (рис. 1) діаметром близько 75 см, зроблені з цільного шматка кедр, стійкого до природних умов та з тонким ароматом [2].

Інший підхід до застосування масивної деревини демонструє дизайнер Peter Rolfe. Його меблі наповнюють (рис. 2) предметне середовище, як скульптурні твори [3].

Широко використовується в проектуванні середовища та меблів гнута деревина З давніх часів меблі з гнутих та гнутоклеєних елементів захищувалися до категорії вишуканих виробів. Гнуті меблі пройшли довгий і складний шлях розвитку. Використання гнутоклеєних елементів в проектуванні предметного середовища не вичерпало своєї унікальності та варіативності.

Яскравим прикладом використання гнутої деревини в предметному середовищі є роботи російського дизайнера і архітектора Андрія Савіна (рис. 3), який пропонує меблі і предмети інтер'єру, виготовлені з тикі [4]. Ідея є дуже яскравою і показує всі можливості гнутої деревини. Суть концепції полягає в тому, що умовна довга дошка роз'єднується і утворює, таким чином, багато дрібних частин, які вигинаються в різні боки (рис. 4).

Часто стали використовувати у проектуванні предметного середовища дерево у поєднанні з іншими матеріалами [4]. Для прикладу, дизайнер Філіп Старк розробив колекцію меблів, призначену для відпочинку в саду, виготовленого з натурального дерева із додаванням полірованого металу (рис. 5). Таке поєднання збільшує термін експлуатації і міцність виробу.

Цікавим прикладом комбінації деревних матеріалів з іншими є стільці австралійського дизайнера Лізи Джонс, (рис. 6) яка використала фанеру, силікон, сталь і фетр [5].

Висновки. Деревні матеріали завжди посідали важливе і одне з основних місць в проектуванні предметного середовища. З часом вони удосконалювались і їхнє різноманіття постійно збільшується. Саме завдяки цьому деревинні матеріали дозволяють створювати все нові форми меблів та обладнання інтер'єрів. Вичерпність деревинних ресурсів, вимагає ошадливого і раціонального їх використання. Через це вироби з деревинних матеріалів тим більше з масиву деревини стають все дорожчими. Від дизайнера залежить не лише те, чи спроектований ним виріб буде функціональним і ергономічним але й те, що б цей виріб був естетичним і мав мистецьку цінність. Від виробника вимагається висока якість виконання.

Література:

1. http://www.skay.lviv.ua/articles/_%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%8F%D0%BD_%D0%BC%D0%B5%D0%B1%D0%BB.
2. <http://www.obstanovka.com/post/1531>.
3. <http://cikavo.com/article/12735.html>.
4. <http://www.obstanovka.com/post/11386>.
5. <http://www.obstanovka.com/tag/stulya/page/2>.